

Tilfellet David Irving og nazismen

Bladbladet
3/7-96.

Rolf Hobson reiser et interessant poeng i sitt siste innlegg mot meg: Hva skal man mene om den britiske eksentriker David Irving som historiker?

Hobson - og mange andre - avskriver Irving på grunn av hans mer eller mindre politiske meninger. Det er sant at mannen har avgitt mange grumsete uttalelser, og opptrådt på møter og stevner vi andre ville skydd. Hvor langt han har forsvart nynazismen eller forfektet «revisjonistiske» oppfatninger av nazistyre, kan kanskje diskuteres. Pressereferater er ikke alltid like eksakte når det gjelder en skandaleombrust person som Irving. Det er ukjent for meg at han skal ha sagt at nazismens jødeutryddelser bare var et alliert propagandapåfunn, selv om han mener at gasskamre i Auschwitz var

det. Jeg kan i alle fall ikke se at han hevder noe slikt i sine bøker. I Goebbels-biografien av i år sies det klart fra om nazistenes ansvar i så måte, og flere

debatt

David Irving må kunne kalles den fremste kildejeger og -kritiker i nazismens historiografi, framholder Hans Fredrik Dahl i dette svaret til Rolf Hobson. Tidligere innlegg i debatten: 25.6., 1.7., 17.7. og 26.7.

«Hitler's War» fra 1977 diskuteres nettopp utryddelsespolitikken inngående. At det like fullt kan settes opp en katalog over Irving-uttalelser som for

de fleste av oss ville være frastøtende, er sikkert nok. Mannen er en provokatør som har lykket i å forulempe nesten alle med sine velberegnete og ofte skiftende utfall.

Men det er altså uttalelser, ikke bøker. Irving skriver faktisk ganske gode bøker. Den siste er riktig bra, etter mitt syn. (At det skulle være journalistisk uredelig av meg å si fra om dette, må bero på begrepsforvirring fra Hobsons side.) Hva mer, disse bøkene er resultat av inngående kildegranskinger. Jeg har kalt Irving «den fremste kildekritiker innen nazismens historie i dag», og utdyper gjerne dette synspunkt:

Uttrykket «den fremste kildekritiker» er ikke helt presist. Jeg skulle sagt: den fremste kildejeger og -kritiker i nazismens historiografi. Hva Irving har framskaffet av nytt materiale, er nemlig formidabelt. Katalogen her ville bli

lang og spesialisert, men de som kjenner litteraturen vet hva jeg sikter til. Øystein Sørensen sier: «Han er en mester i å grave fram kildemateriale som historikerne har neglisjert eller vært uvitende om. Uansett hva man ellers måtte mene om hans virksomhet: akkurat denne siden av den har møtt allmenn anerkjennelse.»

Men jeg vil gå videre. I tillegg til å spore opp kilder, er Irving den forfatter i dag som etter mitt skjønn anlegger det mest konsekvente kildekritiske perspektiv i sine analyser. Jeg er selvfølgelig ikke enig i mye av det han skriver, men dette perspektivet er av verdi i seg selv. Det er nok å nevne påvisningen av at Hitler dokumentarisk sett ikke kan knyttes til die Endlösung: en kildekritisk vurdering som naturligvis kan fortolkes på mange vis, men som i alle fall har ansporet til en vesentlig debatt

og slik sett brakt forskningen framover.

En slik kildekritisk holdning er spesielt stimulerende fordi litteraturen om Det tredje rike tradisjonelt er fattig på uavhengige vurderinger. Siden vi alle mener at nazismen var forferdelig, blir det gjerne til at den ene forfatteren skriver av den andre. På denne måten har selv tvilsomme kilder som Herman Rauschning fått et altfor langt liv. Nazismeforskningens slapphet i så måte ble flombelyst i saken om de famøse «Hitler-dagbøkene» i 1983. En rent kildekritisk vurdering tilsa at de påståtte dagbøkene måtte være et falsum. Like fullt gikk en lang rekke historikere, med Hugh Trevor-Roper og Gerhard Weinberger i spissen, i vannet, sammen med garvede journalister som Gitta Sereny.

Vi må som historikere aldri slutte å stille oss kritiske til dokumentene, selv slike som

for andre antar sakrosankt karakter. Verken Anne Franks dagbok eller referatene fra Wannsee-konferansen kan unndras dette prinsipp. En lukket holdning her kommer nemlig lett til å låse forskningen inn i «riktige» eller «gale» standpunkter, altså ren ideologi, hva man dessverre kan se mange tilløp til spesielt i tysk historikerdebatt.

For min del finner jeg det påfallende at amerikanske forleggere trekker seg fra å utgi Irvings siste bok. Ikke at jødiske grupper protesterer - det er alltid noen som vil avise en kontroversiell bok de ikke har lest - men at utgivene, ytringsfrihetens profesjonelle, bøyer seg for presset. Det innvarsler, synes nå jeg, et skjerpet klima i retning av «riktige» og «gale» standpunkter i den historiske litteratur som vi burde vært foruten.

Hans Fredrik Dahl